

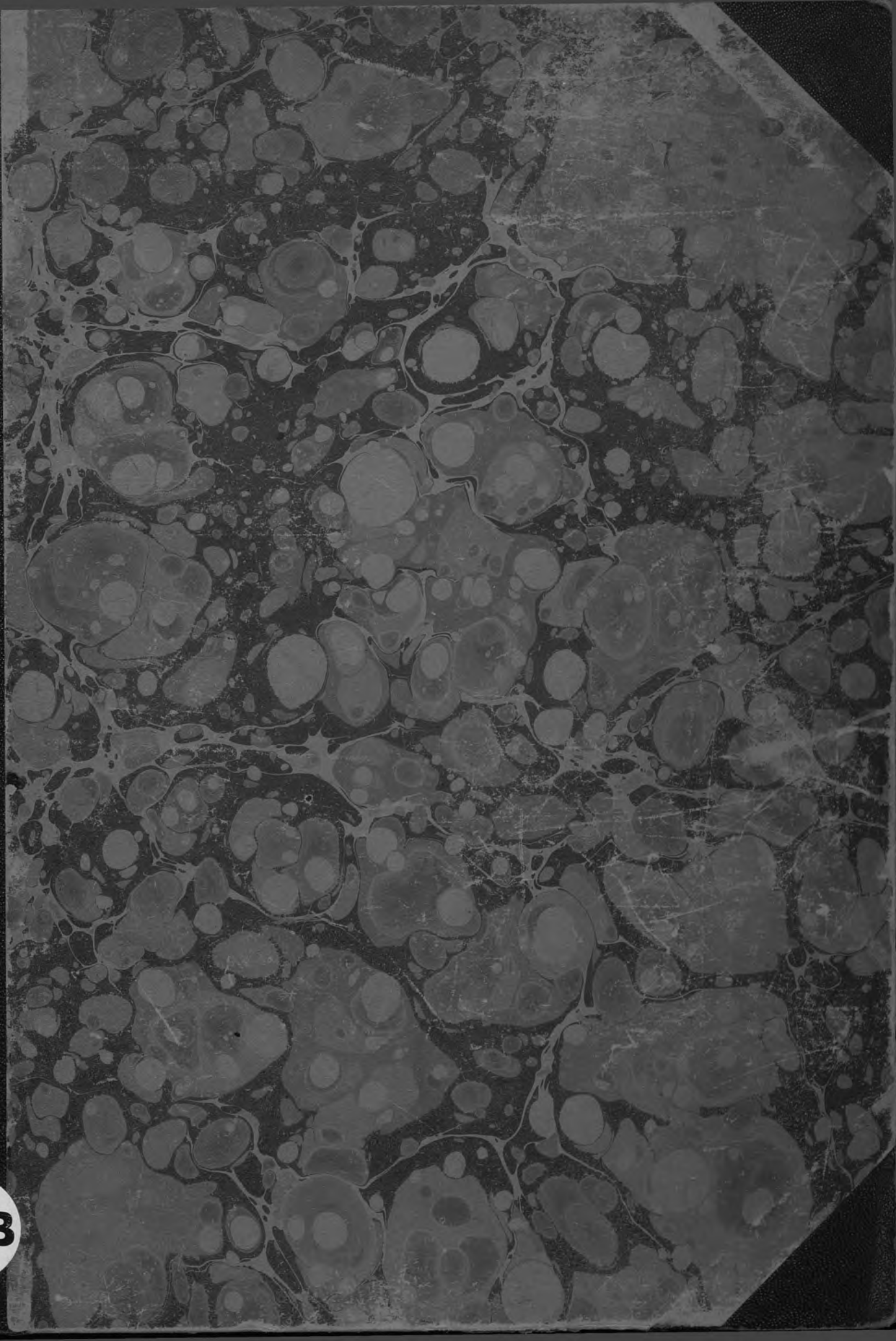
294526528

101 Københavns kommune

09.65906

RHB

KØBENHAVNS
RÅDHUSBIBLIOTEK

PETER NORDEN SØLLING
„BOMBEBØSSEN“S STIFTER
FØDT 13. SEPTEMBER 1758
DØD 27. FEBRUAR 1827

КОНЦЕРТАВУС
КОММУНИСТИЧЕСКАЯ

SØMANDSSTIFTELSEN
BOMBEBØSSEN

1819

2. NOVEMBER

1919

KØBENHAVNS
KOMMUNEbibliOTEKER
HOVEDBIBLIOTEKET

* 09.383

Sø 55

Ved allerhøjeste Resolution af 2. November 1819 blev det af Kong *Frederik den Sjette* tilladt Kommandør af Sø-Etaten samt Vaterskout i København, *Peter Norden Sølling*, »paa hans derom gjorte Andragende«, at indrette en Bøsse, hvis Bestemmelse skulde være at samle Bidrag »for i Tiden at anskaffe et Huus, hvor værdige gamle Søfolk, eller de, som Omstændighederne standse i Farten, kunde finde et Tilflugtssted, indtil de atter kunde komme til Søes eller paa anden Maade sættes i Virksomhed«

AALEDES udtrykker den under 22. Maj 1844 oprettede og samme Aar, den 20. September, af *Christian VIII* under et Ophold paa Boller i Jylland konfirmerede Fundats for »Bombebøssen« sig om Stiftelsens Oprettelse og Formaal.

Om dens Udvikling gennem det første Fjerdedels Aarhundrede og nærmere præciserende Virksomheden og den Plan, efter hvilken den administreres og arbejder, melder Fundatsen videre:

». . . efter at denne Bøsse, under Navn af »Bombebøssen«, der saaledes er stiftet af fornævnte Commandeur P. N. Sølling, saavel medens han levede, og som Formand i dens Bestyrelse vaagede for dens Tarv og Fremme, som og efter hans Død, veldædigen er bleven begavet og understøttet, deels af Søfolk, deels af den kongelige Marines Officerer ved aarlige Bidrag, og deels af andre Medborgere baade ved Gaver i levende Live og ved testamentariske Dispositioner, saa at Stifterens forehavende Øiemed, at anskaffe et Huus som Tilflugtssted for Søfolk, ikke alene siden 1825 har været opnaaet, men Stiftelsens Capital, i Forbindelse med Udsigten til Medborgeres vedvarende Interesse for den, endog har kunnet tillade Bestyrelsen at udvide Hjælpen tildeels til Varme, Lys, Beklædning,

Forpleining samt Tilsyn i Sygdoms-Tilfælde, har den nuværende Bestyrelse anset det for Pligt, at udfærdige en Fundats for Bombebøssen i Overeensstemmelse med Stiftelsens Øiemed og de Vedtægter, som i hele Bestyrelses-Tiden have været gjældende.

»— Bombebøssen i Kjøbenhavn har til Øiemed at forskaffe gamle værdige Sømænd, som henhøre til Coffardiefarten i Kjøbenhavn, eller have faret her fra Staden i flere Aar, frit Huusly og Varme i Stiftelsens Huus, saavidt tilstrække kan, samt i Forbindelse hermed, saavidt muligt, Lys, Beklædning og Forpleining. Til denne Bestemmelse af Stiftelsen anvendes dens aarlige Indtægt bestaaende af frivillige Bidrag af Søfolk i den paa Vaterskoutens Contoir med allerhøieste Tilladelse henstaaende Bombe, saavel som de indkommende og til Stiftelsen skjenkede aarlige Bidrag fra andre Medborgere, samt endelig Renten af Stiftelsens Capitaler.«

»— Stiftelsen bestyres af en Direction, bestaaende af 9 Medlemmer — Vaterskouten, som ex officio er Medlem, derunder indbefattet, — hvilke til dette ulønnede og hæderlige Hverv beordres af Hans Majestæt Kongen. Naar Vacance indtræder, har Directionen derom til det kongelige danske Cancelli at gjøre Indberetning, samt at bringe en saadan Mand i Forslag, som dertil er villig og skikket; dog bør det i Reglen paasees, at der altid i Bestyrelsen findes flere Medlemmer af Søfaget, som kjende eller have kjendt Søfolks Farer, Trang og Fornødenheder.«

Vi har her i Stiftelsens *Forfatning* dens første officielle, knappe Historie, dens skematiske Billede. Søger man, bag om dette, dens Udspring, de Momenter, der betingede dens Opstaaen, og de Lag, hvoraf dens livgivende Kilder sprang, tegner der sig et langt mere farverigt Billede, et Stykke Kulturhistorie af stor Interesse — samt dens Grundlæggers saare ejendommelige og sympatiske Personlighed. Selve Stiftelsens Navn, *Bombebøssen*, fører Tanken tilbage til et stærkt bevæget og skæbnsvangert Afsnit af vort Lands Historie. Til de »rædsomme Nætter«, da Byen »faldt for engelske Blus og Brande«. Til Kapertiden, Tabet af Flaaden, den blomstrende danske Søhandels Forlis, en mørk og stormfuld Tid — ligesom nu rystet af voldsomme Begivenheder,

Kriser og politiske og økonomiske Uvejr. Og paa denne Baggrund tegner sig *Peter Norden Søllings* lille, tætte af Liv og Energi gnistrende Skikkelse.

Det vil være rimeligt i dette Skrift at trække dette Billede op. Og her holder man utvivlsomt støt Kurs, naar man i Hovedsagen følger en af Havnekaptain *Lüders* for ca. 40 Aar siden udarbejdet Livsskilddring, sammenholdt med forskellige andre af tidligere eller senere Dato.

Peter Norden Sølling var født i Christianssand i Norge i Aaret 1758. Faderen var Kaptain i den dansk-norske Marine, og Sønnen, der allerede i sine Drengaar havde vist Lyst til Søen, bestemtes til at gaa samme Vej. 11 Aar gammel kom han paa Søkadetakademiet i København, hvor han gjorde hurtige Fremskridt og blev afholdt af Kammeraterne for sit livlige og lystige Væsen og sin Godmodighed. Han deltog i de overgivne Spilopper og førte ikke sjældent an i disse. Det hændte ogsaa, at han paadrog sig Irettesættelser for sine Skælmsstykker og for Brud paa den strænge Disciplin; men i Reglen blev der set igennem Fingre med ham paa Grund af hans aabne Karakter og Flid. Han bestod baade den teoretiske og praktiske Eksamen hæderligt og havde 16 Aar gammel fuldendt sin Uddannelse paa Akademiet. Han var dog endnu for ung og spinkel til at faa Udnævnelse til Løjtnant, og hans Lyst til Søen og til at se sig om drev ham til at søge Tjeneste paa en Koffardimand. Paa nogle faa haandskrevne Blade, paa hvilke han kortelig har optegnet nogle af sit Livs vigtigste Begivenheder, skriver han om denne sin Lyst:

»Til Søen havde jeg fra min Barndom og har jeg endnu en ubeskrivelig Lyst ligesom til at se og kjende, hvis muligt var, den hele Verdens Overflade«.

Det blev ikke saa lidt, han fik at se af denne. Han tog Plads som Lærling paa et af Asiatisk Kompagnis Skibe, maatte tære Matroskosten og fik i Hyre fire Daler om Maaneden. Det har næppe været

helt behageligt for en lille ung Søofficers-Spire at gøre Matrostjeneste paa et Koffardiskib paa de lange Rejser; men takket være hans Raskhed, hans muntre Sind og Tjenesteiver blev han baade afholdt og respekteret ombord, og da han efter to Aars Fravær kom hjem og fik sin Sekondløjtnants-Udnævnelse, gik han paany — med kongelig Tilladelse — paa Langfart, denne Gang som Tredie-Styrmand. Med disse Farter i ostindiske og kinesiske Farvande tilbragte han en lang Række Aar, og i Aaret 1790 var han Fører af Ostindiefareren »Castellet Dannebrog«.

Blandt de Indtryk, Sølling modtog paa disse Togter, var der ét, som blev Foranledning til en af hans fortjenstfulde Handlinger, hans uegenlyttige og ihærdige Arbejde for at skaffe de norske Lodser bedre Fartøjer til Udøvelsen af deres drøje og farefulde Gærning. Det hændte mere end én Gang, at han Vinterdage maatte søge norsk Lodshavn — saaledes laa han en Vinter i flere Maaneder indeblæst med havareret Skude i Kleven — og han saa da paa nært Hold, hvordan de norske Lodsers og Lodsfamiliers Kaar var. I flere Lodshavne var ikke i Mands Minde nogen Lods bleven begravet paa Landjorden, de var blevne derude, og langs Kysten sad deres Hustruer som Enker, ofte med Huset fuldt af smaa Børn og med Smalhans som Kok. Storskibs-Sømand og Baadsejler, som Sølling var, stod det ham klart, at Grunden til, at saa mange af Lodserne gik væk paa Havet, maatte være, at de anvendte uhensigtsmæssige, aabne Baade, der var udsatte for at fylde under Sejladsen i Braad og Brand. Han kendte derimod de engelske Lodsbaade og deres Fortrin, og den Tanke modnedes efterhaanden hos ham, at han maatte se at skaffe sine Venner, de norske Lodser, trygge Baade. Det vidner godt om den unge Søofficers praktiske Sans og Samfundsfølelse — de samme Egenskaber, der senere gav sig Udtryk i Oprettelsen af »Bombebøssen«, — at han tog denne Sag op og ikke helmede, før han fik ført den til en lykkelig Løsning. Da han i 1799 gik ud af Koffardifarten for atter at træde i Nummer i den kongelige Marine, fik han Orlov til at rejse til England for paa Stedet at undersøge Konstruktionen og Brugen af den engelske Lodsbaad. Og

med Anvendelse af de Fortrin, der udmærkede denne Type, men forøvrigt efter egen Tegning og med Tillæmpning efter norske Forhold lod han den første nye Lodsskøjte, en Heldæksbaad, bygge. Og for at demonstrere dens gode Egenskaber sejlede han den selv fra København op til Norge og langs Kysten til Lodshavnene, hvor han ved at gaa ud i forrygende Vejr og overhændig Sø viste, hvad Baaden duede til.

Det lykkedes Sølling at faa Lov til paa Statens Regning at bygge tre Lodsbaade, som paa Afbetaling skulde overlades Lodserne. Men deres Fordomme mod alt Nyt var saa stærk, at det holdt haardt med at faa dem til at tage mod Fornuft og mod et godt Tilbud. I en af sine Optegnelser skriver Sølling herom paa sin karakteristiske Maade:

»Lodserne vilde paa ingen Maade bruge den, hver vilde bruge sin aabne Baad — hvorledes at jeg blev tilmode over dette mødende, uventede Tilfælde, kan jeg ikke beskrive — meget havde jeg lovet — jeg var i Kjøbenhavn — Alt var imod mig — Kabaler, Chikaner af Høje og Lave — Skippere og Lodser lo mig ud, og paa min Bag gjorde de Nar af mig — og var stolte nok til at spørge, om jeg vilde komme derop og lære den gamle og vidtberømte norske Lods at sejle — Kongen vilde ikke tillade mig mere at sejle derop — jeg græmmede mig virkelig derover — thi at begynde paa en saa vigtig Ting, som skal nære og sikre en hel Kysts Beboere, og ikke maatte udføre den, hvad var kræneligere for en gammel Sømand, som havde sat sin Hæder, ja sit Hoved til Pant derpaa, at denne Indretning skulde gavne i Tiden, altid og i det Uendelige«.

Men Sølling fik alligevel sin Krig sat igennem, overvandt alle Fordomme og Vanskeligheder.

»Haha, jojo, hvad jeg døjede med disse gode Mænd og haarde Gutter for at bringe dem til Ræson — det ved jeg nok bedst«, skriver han paa Bagsiden af en Koncept ligesom i et Udbrud af Glæde over Sejren.

De drastiske Midler, han anvendte for at overtale Befolkningen om, at han havde Ret, minder ofte om hans haandfaste Fremgangsmaade senere for at fremme »Bombebøssen«s Sag. Det fortælles saaledes, at

han undertiden bestak de norske Lodsers Hustruer ved i deres Hjem at efterlade et Pund Kaffebonner, en sjælden og kostbar Vare i Norge i de Tider.

Et synligt Minde om hans Sejr og et Vidnesbyrd om den Taknemmelighed, den norske Lods kom til at nære overfor Sølling, er en Marmorplade, der er rejst paa Udkigsfjældet Støen i Nærheden af Farsund, og som bærer denne Indskrift:

Kong F. VI
gav i Aaret 1805
den første Dæks Lots Kutter
af de nye som Hr. Commandeur Sølling
i Aaret 1800 opfandt og indførte
blandt Lotser og Fiskere i Norge,
til Held for Søefarten, Lotseriet og Fiskerierne.
Dette Minde sættes underdanigst
af os Undertegnede

(Her følger Navnene paa 17 Lodser).

Under Søllings Tilsyn byggedes 29 Lodsbaade af hans Type, medens han var i Norge, hvor han i Aaret 1806 var bleven Indrulleringschef i Frederikshald, et Embede, han forøvrigt snart opgav for bedre at kunne virke for Baadebyggeriet. Hundreder og atter Hundreder af samme Baadtype er senere bygget i Norge, og paa den haarde Fjeldkyst er Peter Norden Søllings Navn endnu i frisk Minde. Som Søofficer havde Sølling iøvrigt under Krigen med England udfoldet en dygtig og initiativrig Virksomhed. Han var Chef for Kystforsvaret til Lands og til Vands fra Arendal Øst efter. Karakteristisk for ham er det, at han, da han saa, at det var paakrævet, at der blev etableret Forsvarsværker ved Sandvigen, anlagde disse — uden Forlov. Statsmyndighederne tog ham dette ret ilde op, uagtet de maatte indrømme

Anlæggets Nødvendighed; men senere ordnedes Sagen, idet Staten afholdt Udgifterne.

I 1814 kom Sølling, der nu havde Kommandør-Charge, tilbage til København.

Den ulykkelige Krig var endt, og Landet stod i Vaade. Handel og Industri var ødelagt, Pengevæsenets Sikkerhed rystet i sin Grundvold, og den almindelige Nød følte fra Samfundets øverste Lag til dets laveste. For Sølling var det et Prøvelsens Aar som for saa mange andre. Danmark havde mistet Norge, og alle Embedsmænd af norsk Fødsel blev afskedigede, med mindre de ønskede fremdeles at blive i dansk Tjeneste. Sølling havde en haard Kamp at bestaa med sig selv. Han hang ved Norge, hvor han var barnefødt, og hvor han havde tilbragt en stor Del af sin Levetid, men paa den anden Side var han Danmark og Frederik VI meget hengiven, og desuden vilde han nødig tjene under Sverige; Norges Afstaaelse blev af de fleste betragtet paa den Maade, at det helt vilde komme til at staa under Sverige. Saa tog Sølling sin Beslutning, rejste til København og søgte straks Audiens hos Frederik VI. Kongen, som kendte ham godt, modtog ham meget venligt og takkede ham for det Bevis paa Hengivenhed for Danmark, han havde ydet ved at opgive sin Stilling i Norge, medens der vanskelig kunde blive en til hans Rang svarende Plads i Danmark, især da han jo var i en noget fremrykket Alder.

»Fremrykket Alder, Deres Majestæt«, gentog Sølling. »Kun 58 og er jeg affældig?«

Og hermed kastede han Uniformsfrakken og gav sig til at vende Mølle — til stor Forbavselse for Monarken, der stammede: »Hvad — hvad — hvad skal det dog sige?«

»Det skal kun sige, Deres Majestæt«, svarede Sølling, idet han igen trak i Frakken med Epauletterne, »at jeg er saa rask og rørig som nogen og i Stand til at tjene min Konge og mit Fædreland. Men ellers beder jeg Deres Majestæt ikke tage min Adfærd ilde op«.

»Haa—haa«, lo Kongen. »Naa, det var Meningen, ja De er en Krabatfyrt.«

Og Sølling beholdt sin Charge som Kommandør i Flaaden, og i 1817 fik han Embedet som Vaterskout (nærmest svarende til det senere Mønstringsbestyrer-Embedet) i København.

Vi kommer nu til det Afsnit af Peter Norden Søllings Liv og Virksomhed, da Tanken om at komme den i Livets Storme havarede Sømand til Hjælp og skaffe ham i Nødhavn fødes i den virksomme og varmhjærtede Mands Sind.

Allerede i sin tidligere Stilling havde Sølling haft rig Lejlighed til at se, hvor sørgelig en Skæbne den udslidte Sømand gik i Møde paa sine gamle Dage. Som Vaterskout havde han næsten daglig dette for Øje. I den Periode, der fulgte efter Napoleons-Krigene, med Stilstand og trange Tider for Handel og Søfart over store Dele af Verden, var den jævne, farende Matros fra Koffardifarten saare ilde stedt. Mange maatte gaa ledige, mange var mere eller mindre Invalider eller værkbrudne.

Sølling hjalp af sin egen Lomme, saa vidt det stod i hans Magt; men han saa snart, at skulde der ydes Hjælp, som kunde forslaa noget, maatte der tages fat ved forenede Kræfter, og det var da nærliggende at henvende sig til Hjælpsomheden indenfor selve Sømandsstanden og til dem, der havde høstet Fordel ved Koffardifartens Virksomhed. Og impulsiv og original, som han var, faldt det ikke Sølling ind at følge de vante Baner; han fandt en Udvej, som i sig selv var noget af et Udslag af muntert og drastisk Sømands-Lune, en direkte, haandgriberlig Appel til Godgørenheden.

Der stod paa Vaterskoutens Kontor en gammel grønmalet Bøsse, som ingen saa, og som saare sjældent modtog en slidt 8-Skilling gennem sin støvede Sprække. Den skulde faa en Stedfortræder eller Hjælper, som faldt mere i Øjnene. Sølling fik nemlig fat i en stor 200 Punds Bombe, som han lod Hankene slaa af, og indrettede den til Bøsse. Den blev dekoreret med iøjnefaldende Malerier (se Reproduk-

tionen af samme paa Bogens Forside), som talte et let forstaaeligt Sprog om Formaålet. Paa den ene Side var malet et Hus, paa hvis Facade læstes Indskriften: »Fri Bolig for Matroser«, og foran Bygningen saaes affældige, værkbrudne Matroser i Færd med at flytte deres Sager ind. Over Bygningen stod disse Linjer:

Med Bomber Skib og Gods og Huus kapseises
Af denne derimod skal Jer en Gaard oprejses.

Det var ikke til at tage fejl af. Og paa den anden Side af Bøssen læstes:

»De Herrer Kaptainer give heri til den gamle og udslidte, saavel som til den skibbrudne og husvilde Sømand, og vise igen Ædelmodighed mod hver den, der mod Skæbnen maa forblive i den besværlige Stand, hvorfra de selv ere opkomne«.

Bomben blev stillet op i Skippernes Laugshus i København, og samtidig udsendte Sølling et Opraab, der er saare karakteristisk for hans djærve Personlighed og hans Tilbøjelighed til at gaa lige løs paa Sagen uden Omsvøb. Det lød saaledes:

»Til Kjøbenhavns Koffardi-Folk!

Det er høj Tid, at der tænkes paa at hjælpe her til Husly og Varme, naar I ere forlegne for Hyre eller ere blevne gamle og udslidte ved Søen; thi at gaae paa Gaden om Nætterne, eller at ligge paa Sandkisterne, eller at søge Raadstue-Kvarter, det er altfor tungt et Liv for brave Sømænd, og hos Værterne kan man ingen Barmhjærtighed vente eller forlange uden med Daleren i Næven. At afhjælpe denne Plage er min Hensigt, og derfor skal jeg gøre mig Umage, men selv maa I efter Evne hjælpe til. Meningen er derfor med denne Bombe, som I see staaer her paa Betalingsbordet hos mig paa Laugshuset, at den Søfarende fra Kjøbenhavn en Gang om 1, 2, 3, 4, 5, 6 Aars Tid, lige som der kommer Gaver i Bomben til, skal have samlet til en Bolig, hvortil I saa højligen trænge, paa det at, naar I komme fra en Reise og ei straks kunne faa Hyre, eller ere forliste, I da kunne søge Kvarter

der, indtil I atter kunne komme til Søs, hvorved I saa kunne spare Nattekvarter, og hver faa sin Køieplads og Varme samt varmt Vand til The eller Kaffe, hvilket vel alene for 8 Dage hos Værterne spare Jer en Udgift af 1 Rigsdalers Penge. Et Par hundrede forlegne Sømænd, saasom Styrmand, Baadsmænd, Matroser, Tømmermænd og Jungmænd, haaber jeg paa denne Maade skulle blive hjulpne. I kunde da der i et saadant Matroshus som Sømænd leve sammen og hjælpe hinanden indbyrdes med Raad og Daad, saa vel til at faa Sjou, som Hyre og have et fast Opholdssted, hvor I paa Sømandsvis kunne fordrive Tiden med at skibsmande og andet nyttigt Arbejde ved en god Passiarung om Jeres fordums Søture, og saaledes nyde Godt af de Gaver, som I selv og andre goddædige Mennesker have indskudt i Bombebøssen. Paa det at Bommen ej skal blive opfyldt med Kobberpenge, saa ønskedes, at hvad I give, giv det i Sølv, lidt eller meget. I hellig Forvaring skal det blive og Ingen skal lettelig løbe af med Bøssen«.

— Dette var en Sømands Henvendelse til Sømænd. Man lægger Mærke til, hvorledes Tanken om at maatte søge Havn for Alder og Skrøbelighed gøres tiltalende ved Udmalingen af, at Beboerne »paa Sømandsvis« kan fordrive Tiden ved at spinde Ender om fordums Dravater samtidig med nyttigt Arbejde, der ligger godt for en Sømands Haand. Lad det med det samme blive sagt, at de Linjer, Sølling her trækker op for det daglige Liv i »Bombebøssen«, forblev de ledende gennem de hundrede Aar og følges den Dag idag.

Søllings Henvendelse fandt i det Hele god Modtagelse baade i Søfartskredse og fra anden Side, om det end ikke just straks gik saa strygende med Bidragene. Da Bøssen første Gang aabnedes, 9 Maaneder efter Opstillingen, indeholdt den dog 1210 Rdlr., og da den 2¹/₂ Maaned derefter paany aabnedes af Bestyrelsen, var der yderligere kommen 1022 Rdlr. i den. Senere viste de kvartalsvis aflagte Regnskaber en jævn Stigen i Indtægterne. Bidragene kom ingenlunde alle af sig selv, selv om der af og til indløb større eller mindre Beløb.

Sølling var idelig paa Færde for at søge at skaffe sin kære Bombebøsse forøgede Indtægter, og her kom hans personlige Venskabsforhold til saa at sige alle de store Navne i Kunstens Verden ham tilgode. Det er bekendt af Visen, at »Knud Sjællandsfar« (Baggesen) var Dus med Sølling, og denne bestræbte sig ogsaa redelig for at redde sin Vens »Tryllefløjte«, bl. a. ved at tage en kæmpestor norsk Lods med sig i Parkettet som Klapper og ved at bemande Logerne med Søofficerer forsynede med Raabere. Ogsaa Oehlenschläger, Pram, Rahbek og de fleste betydelige Skuespillere hørte til Søllings Omgangskreds, og han tog ikke i Betænkning at sætte dem i Bevægelse, naar der var Udsigt til, at »Bombebøssen« kunde tjene en Ekstraskilling ved en eller anden Aftenunderholdning. Blandt Indtægtsposterne i Regnskaberne figurerer jævnligt Deklamatorier og Koncerter, i hvilken Henseende især »Selskabet for Musikens Udbredelse« var virksomt. I Slutningen af 1822, da »Bombebøssen«s Formue var steget til 9262 Rdlr. Sølv og 3920 Mk. Banko, havde denne Forening bidraget til dette Beløb med ikke mindre end en Fjerdedel.

Hensigten helliger Midlet: Ved en af disse Koncerter blev 12, ved en senere Koncert (den 7. Marts 1824) 18 af de gamle Sømænd fremstillede for aabent Tæppe. Efter vor Tids Opfattelse synes det vel nok en lidt tvivlsom Smag. Men det var *argumentum ad hominem*, haandfast Agitation for et godt Formaal. Til den sidste Koncert havde selve Oehlenschläger skrevet en Sang, »som Sømands-Tak« til Selskabet. Her skal gengives nogle af Versene, af hvilke det første anvender Begyndelseslinjerne af Thodes bekendte Sømandsviser som Introduktion:

Vi Sømænd gør ej mange Ord,
Ei hykle eller prale;
Om hvad der i vort Hjerte boer
Bør Daad, ei Munden tale.
Dog hvad i Hjertet foregik
Og Takken til den Høje,
Det tolked Taaren i vort Blik
Og Ilden i vort Øie.

En Bombe er en hæsliq Fugl,
Den kan i Luft sig svinge
Som Ørnen fra sit Klippeskjul,
Skønt den har ingen Vinge.
Og naar den stiger med sin Glød
Og naar mod Jord den suser,
Den bringer Saar og Skræk og Død,
Og Heltens Arne knuser.

Men denne her er mere mild,
Den hjælper dem, som trænge,
Den er ei fyldt med Krudt og Ild
Men kun med Sølv og Penge.
Og naar den brister uden Knald,
Ei græde Børn og Mødre;
Den dræber ingen i sit Fald
men kvæger gamle Brødre.

Den som et Æg af Fuglen Rok,
Vel Unger ei udklækker:
Men derimod en Oldingflok
Staar frem af Skallens Sprækker.
Tolv Gubber kun Ifjor I saa
Af dette Rok-Æg kommen,
Iaar alt *atten* for Jer staae
Som nære sig af Blommen.

Og ser I Huset malet der?*)
Veed I hvad det vil sige?
Det tyder at den Tid er nær
I Danerkongens Rige,
Da gamle Sømænd faaer en Vraa
I egne varme Stue,
Hvor ingen Bølger ind kan slaa
Og slukke Arnens Lue.

*) En Dekoration forestillende den kommende Stiftelse paa Hjørnet af Skvaldergade og Dybensgade.

Som antydet i dette Digt, der nu faar os til at trække paa Smilebaandet, men som ved sin Fremkomst gjorde stor Lykke, havde Sølling nu set det vigtigste Maal for sine Bestræbelser naaet, hvormom nærmere lidt længere fremme i denne Skildring.

I Flensborg havde Sølling faaet oprettet en Filial med en lignende Bøsse til Indsamling, paa adskillige Skibe fandtes ogsaa Bøsser; fra Vestindien indløb ret anselige Bidrag. Sølling havde nu indrettet to Bøger, en rød og en sort; i den røde indtegnede han dem, der ydede Bidrag, i den sorte dem, der viste sig trevne, uagtet de havde Raad til at yde deres Skærv. Og han havde snart den Glæde at kunne meddele Offentligheden, at den røde Bog gik til Luvart af den sorte; medens denne var tynd og slunken, struttede den røde af Gaver. Der kom Understøttelser i Form af flere større eller mindre Legater, og »Bombebøssen« vandt i det Hele mange Venner baade som Følge af Interesse for selve Sagen og i Kraft af Hengivenhed for Søllings originale, vindende Personlighed. Saaledes véd vi fra Hertz' »Sparekassen«, at Adolf foreslaar at skænke salig Sørensens 300 Rdlr. til »Bombebøssen«. En Del Søofficerer betænkte den med $\frac{1}{2}$ Procent af deres Gage aarlig, og et Selskab Studenter bestemte, at Overskuddet af en Dilettantforestilling skulde tilfalde Stiftelsen. I denne Anledning blev Sølling saa rørt, at han ikke vidste at tolke sin Tak paa anden Maade end ved at putte et Par Ryper, han lige havde modtaget fra Norge, i Lommerne paa de to Studenter, der overbragte Gaven. »Tag dem«, sagde den lille, iltre Mand. »For Fanden, I bliver da vel ej vrede? Spis dem i Aften paa Regensen. Tak skal I ha'!«

Tilfældige Gaver kom fra Redere, der havde modtaget gode Efterretninger fra deres Skibe, eller fra Søfolk, der var undsluppen en eller anden Fare. Saaledes findes der i Regnskabet for 1821 fem Daler fra en Skipper, »efter et Løfte, han havde gjort, da han synkefærdig med en Ladning Jærn, lykkeligvis blev frelst til Held for hans Kone og syv Børn«. Mere regelmæssige Bidrag indløb fra enkelte unavngivne Velgørere, der til bestemte Tider indsendte ret betydelige Gaver, og som derfor engang offentlig blev indbudte af Sølling til »at spise Skibs-

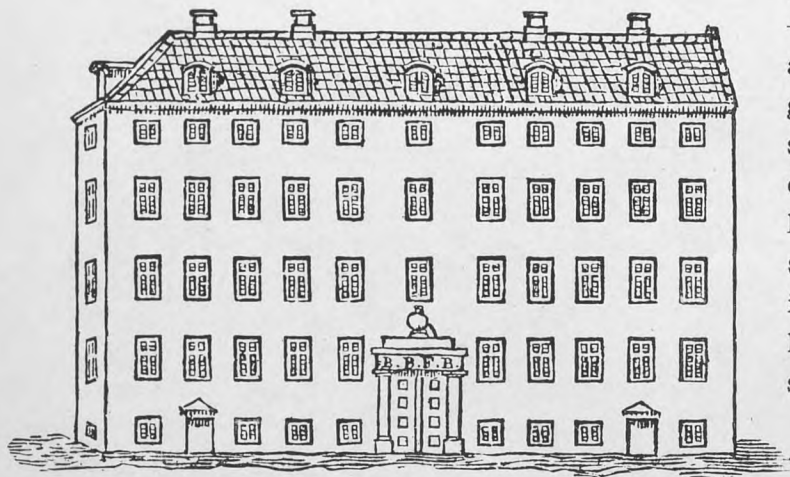
kost med os Søndagen den 2. Februar Kl. 1 i Friboligen paa Wilders Plads, forsikrende, at de ikke skal blive bekendte for Andre end dem, de har gjort vel imod«. — Sølling, der var utaalmodig efter at se sin Plan træde ud i Livet, havde nemlig allerede i 1822 faaet overladt et Loft paa Wilders Plads og havde her indrettet Sengesteder til 12 gamle Sømænd.

Det bør ogsaa her nævnes, at mange brave, godgørende jødiske Med-

borgere i rigt Maal — som det fremgaar af efterfølgende Legatfortegnelse — viste sig taknemmelige overfor Sølling og hans Bombebøsse som Tak, fordi han i »Jødefejden« resolut havde stillet sig i første Linje blandt dem, der med Rette dadelde Udskejelserne overfor Jøderne.

— Endelig, da

»Bombebøssen«s

»Bombebøssen«s første Ejendom

Hjørnet af Dybmsgade og Skvaldergade. Benyttet 1824—1844.

(Reproduceret efter »Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn«.)

Kapital var løbet op til henimod 25000 Rdlr., en efter den Tids Forhold betydelig Sum, naaede Sølling sit Maal. I Forening med sine iflg. kgl. Resolution udnævnte Medbestyrere købte han Ejendommen Nr. 167 paa Hjørnet af Dybmsgade og Skvaldergade. Den 1. Januar 1825 slutter han med Stolthed Regnskabet i »Kjøbenhavns Skilderi« med følgende Ord:

»Maalet er naaet — den gamle trængende Sømmand har nu siden 17. November f. A. faaet sin egen faste Bolig. Paa Hjørnet af Skvaldergade og Dybmsgade staar den — og saaledes seer den ud«.

Ejendommen indeholdt 33 Værelser med 6 Køkkener og 2 Kælderlejligheder. Købesummen var 13000 Rdlr., og Inventaret kostede 1000 Dlr.

Den bekendte Rigmand, Søllings Ven, Konferensraad *Brun*, lod en Del af Værelserne møblere. Da Bygningen ved Nytaarstid 1825 blev taget i Brug, fik en Snes gamle og svagelige Sømænd — af hvilke flere havde faret med Sølling paa Ostindien et halvt Aarhundrede tidligere — Fribolig. De andre Lejligheder blev udlejede til moderat Pris. Foreløbig var der ikke Midler til at yde de Gamle Hjælp til deres Forplejning, og Udgifterne hertil blev da for en Del afholdt af Marinen, der tillige gav dem passende Beskæftigelse paa »Holmen«.

Sølling arbejdede lige til sin Død for Stiftelsens Fremme og Udvikling. Ved Aflæggelsen af Kvartalsregnskaberne, der blev offentliggjorte i Aviserne, vedblev han paa sin karakteristiske Maade at appellere til Godgørenheden. Jævnlig indeholdt Regnskaberne en eller anden lille kvik Bemærkning, der vakte Opmærksomhed for Sagen. Publikum var jo ikke i de Tider saa forvænt med Presse-Aandrigheder. I det Hele var Søllings Henvendelse ikke en Røst i Ørkenen; inden længe blev alle Lejlighederne i Huset til Friboliger, og det blev muligt at yde Bidrag til Beboernes Underhold.

I Slutningen af Aaret 1826 blev Sølling angrebet af en Sygdom, som den 27. Februar 1827 gjorde en Ende paa hans virksomme Liv i hans 69de Aar. Til hans Minde skrev Oehlenschläger et Digt, der skildrer hans Livs Gærning. Det omtaler først hans Arbejde for at skaffe norske Lodser bedre Baade; herom hedder det:

Herr Sølling blev rørt ved at skue de Lig,
Og, for paa de Vanheld at raade,
For hjælpsom at standse de klagendes Skrig,
Han bygged til Lodserne Baade.

Og lystig nu Baaden i Bølgerne foer,
Beskyttet, som Træet, af Barken;
Og tryk sad Matrosen ved kraftige Ror,
Som Noah paa Syndflod i Arken.

Dernæst skildres Søllings Virksomhed for Oprettelsen af »Bombe-
bøssen«:

Nu foer han ad Kattegats hvirvlende Vand
Til Kysten hvor Axelstad ligger.
Sølvhaarede Søgut ham mødte paa Strand
Med Hatten i Haand som en Tigger.

»Hvad Djævlén, min Broder! gaaer af dig i Dag?
For Satan? Du skammer dig ikke?
Kan *den*, som har seilet med Dannemarks Flag
Nedlade sig feig til at tigge?«

»Nød lærer at bede og Alder gjør krum,
Og tvinger til ydmyge Tanker.
De fjendtlige Bomber med frygteligt Bum
Har kappet mit Haab fra mit Anker.«

»Har Bomben dig skadet, skal Bomben igjen
I Slummer dig Kummeren dysse;
Dens Indhold skal vorde din kvægende Ven;
Jeg skaber af Bomben en Bøsse«.

Han skabte dem Bøssen; den ikke blev tom,
Og Nøden den endte han ganske.
Thi gærne til Hjælp ham i Ædelmod kom
Barmhjertige, frelsende Danske.

Nu lider ej længer den Aldrende Nød,
Lunt sidder i Læ han for Vinde.
Men Sølling, som reiste jer Hytten — er død;
I Gubber! velsigner hans Minde.

Samme Aar udkom et lille Skrift: »Gravlilier til Peder Norden
Søllings Minde«, samlede og udgivne til Fordel for »Bombebøssen«
Fribolig af *K. Kristensen* og *J. Garbrecht*. Det indeholder en kort
Livsskildring samt en Række poetiske Bidrag, foruden af Udgiverne
bl. a. af *Blok Töxen*, *J. P. Miller*, *E. Müllertz* og *P. E. Becker*. Saa

svulstige og snørklede, som flere af Digtene er, afgiver de et utvivlsomt Vidnesbyrd om, hvor æret og afholdt en Mand »Bombebøssen«s Stifter var. I kulturhistorisk Henseende er de af betydelig Interesse.

Uden væsentlige Ændringer i Plan eller Omfang fortsatte »Bombebøssen« sin Virksomhed i de følgende Aartier, jævnt øgende sin Formue ved Gaver og Legater fra Velyndere og Beskyttere, hvis Navne, tillige med senere Venners, findes opførte paa Tavlen i Stiftelsens nuværende Bygning i Overgaden o. V. (se endvidere »Legatlisten« Side 37). Mange af dem har ogsaa paa anden Maade med Ære ridset deres Minde ind i Byens Historie.

Vi ser bl. a. af Fundatsen, at som Regel for at optages i Friboligen skal iagttages, at Alderdom og Trang, saavel som den Omstændighed, at Ansøgeren har faret paa København, »hvoraf kan formodes, at han har bidraget til Stiftelsen, i Forbindelse med upaaklagelig Vandel, ordentligvis bør anses som Betingelser for at nyde Stiftelsens Understøttelse«.

»Belæggelses-Retten af de ledig blivende Pladser tilkommer Directionen. I denne Henseende sørger Formanden for, at Vacancen behørigt bekendtgøres, og at de indkomne Ansøgninger om Pladserne foredrages i Directions møde, hvor den Ansøgende, paa Forlangende, har personligen at fremstille sig. Dog kan Inspectionen antage Individier i Friboligen paa en kort Tid, naar Omstændighederne tale for deres snarlige Optagelse, hvori dog samtlige Inspectionens Medlemmer maa være enige«.

»De inspectionshavende Directeurer dele mellem sig Opsynet med Boligen efter indbyrdes Overenskomst. Idetmindste tvende Gange ugentlig eftersees Boligen af Een af dem, i Overværelse af den ansatte Opsynsmand«.

»For at de arbejdsføre Lemmer baade kunne være beskjæftigede og selv fortjene noget, har Directionen at interessere sig for, at de om

Sommeren kunne gives Adgang til Pladserne eller Værfterne, saavel som at de om Vinteren kunne erholde passende Sysselsættelse paa Stiftelsens Loft eller paa deres Værelser«.

»Blandt de Maaltider, som aarligen gives samtlige Lemmer, enten efter Vedtægt eller efter enkelte Giveres Anordning, skal et Maaltid aarligen henlægges til Stifteren af Bombebøssen, Commandeur Søllings Fødselsdag den 13. September«.

I det Aar, da Fundatsen for Stiftelsen oprettedes og konfirmeredes, 1844, bestaar Directionen af følgende:

C. Paludan, Captain i Sø-Etaten, p. t. Formand. *Erik Norden Sølling*, Underbogholder i Statsgjelds-Directionen, p. t. Secretair ved Stiftelsen. *O. Lütken*, Premier-Lieutenant i Sø-Etaten. *And. And. Rauberg*, Skipper, Borger. *A. Borgen*, Grosserer, p. t. Kasserer ved Stiftelsen. *A. Stæger*, Oldermænd for Skipperlauget. *Hans P. Hansen*, Vaterskout. *Salicath*, Etatsraad og Søkrigsprocureur. *Georg Pedersen*, Grosserer.

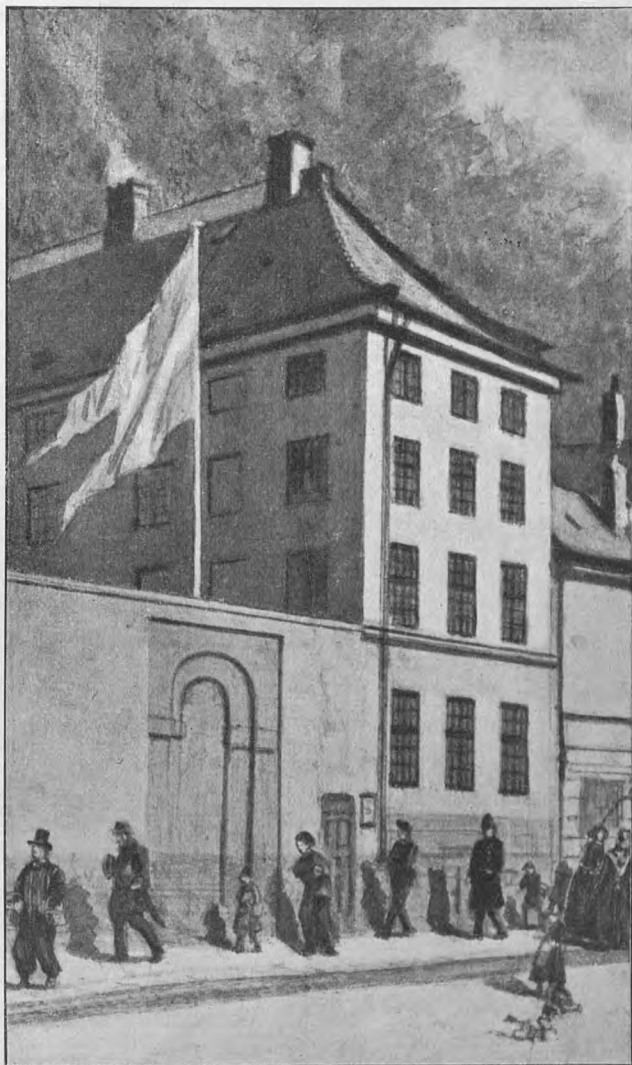
Sammensætningen er typisk og i nøje Overensstemmelse med de oprindelige Principer. Foruden af Vaterskouten, der er Medlem *ex officio*, finder man en Descendent af Grundlæggeren og iøvrigt »flere Medlemmer af Søfaget, som kjende eller have kjendt Søfolks Farer, Trang og Fornødenheder«, et juridisk Medlem og Repræsentanter for Rederivirksomhed og Søhandel. Og saaledes har det været gennem Tiderne indtil Dato.

»Bombebøssen« havde i en Række Aar til Huse i den første Ejendom i Skvaldergade, indtil 1844, da den viste sig for indskrænket og for lidet tidssvarende, og Stiftelsen købte da Ejendommen Brogade Nr. 8 paa Christianshavn. Her fandtes, ligesom i den senere Stiftelsesbygning, 10 Familielejligheder, der i Reglen beboedes af 9 gamle Sømænd med deres Hustruer samt et Par Enker, og desuden var der Bolig for 39 andre gamle Sømænd.

Tiderne skiftede, Byen skød Ham, og Skibsfarten gennemløb den

gennemgribende Ud-
vikling, som Dampens
Sejerstog betegner. Sej-
lene, »de hvide Vinger«,
forsvandt mere og mere
fra Havene, Rederivirk-
somheden antog andre
Former, nye Ruter op-
stod, nye Skikke ombord
vandt Indpas. Begrebet
»Sømandsskab« i den
gode gamle Betydning
maatte tildels revideres,
— ligesom et godt Stykke
Skibmandsarbejde, da
Sejlskibene med de stolte
Rejsninger aftog i Antal,
efterhaanden havde van-
skeligt ved at hævde sin
Kurs undtagen netop
overfor de virkelige Ken-
dere og dem, der betrag-
ter Søen som en gam-
mel Kærlighed, der al-
drig maa svigtes. Men
der er en mærkelig »kon-
servativ Magt« i Søen
og Sølivet; gammel Sø-
mandsskik hævder sig
trods alt og ejer en egen

Evne til at stævne »Tidens Strøm«. Og inden Døre — »om Læ« — i
»Bombebøssen« har Traditionerne holdt sig. Ligesom Mindet om den
gæve Sømand, der grundlagde denne de gamle Sømænds Havn.

Efter Akvarel af Kittendorff.

Stiftelsens anden Ejendom Brogade Nr. 8.
(Facaden mod Torvegade). Benyttet 1844—1892.

Imidlertid blev ogsaa Huset i Brogade for trangt, man maatte se sig om efter en ny Bolig, og paa en udmærket beliggende Grund i

Stiftelsens tredje Ejendom Overgade o. Vandet Nr. 48.
Benyttet siden 1892.

Overgaden o. V. (Nr. 48) opførtes i 1892 den nuværende Stiftelsesbygning efter Tegning af Arkitekt Thorvald Bindesbøll. Bygningen, der ligger med Facaden ud mod den gamle Kanalgade, passer godt ind i det Christianshavnske Milieu i Fjerde Christians gamle Købmands- og Søfarts-By. Der er fra Porten kun faa Skridt over til Bænken ved Bolværket, hvor de gamle Sømænd kan slikke Solskin, »spytte i Vandet« og spinde en Ende til Akkompagnement af Vinden, der stryger saltfrisk ind fra Havn og Sund og fløjter i Skibenes Rigning.

Med sin redelige, djærve 3 Stokværks Facade af røde Mur-

Mennesker. Som Oehlenschläger i sin Tid skrev, de gamle Sømænd har her faaet »en Vraa i egne varme Stue, hvor ingen Bølge ind kan slaa og slukke Arnens Lue«. I en hyggelig Grønnegaard, under Lindetræer og Kaprifolier, der gror frodigt op ad Muren, kan Beboerne trække frisk Luft om Sommeren; og inden Dørene minder Udsmykning i Forsamlingsstuerne, de gamle Stik og Skilderier med maritime Emner, Skibsmodeller og hele Ordningen dem om deres tidligere Levevis. Med den Forskel, at der her er en Del mere Plads baade efter Perpendikulæren og Horizontalen end i de fleste Lukaf'er, det være sig foran for Masten eller Agter. Alene en lille Ejendommelighed som denne, at Sengene er anbragte saaledes, at en almindelig Skibskiste finder Plads under dem, gør, at det Hele virker »shipshape«.

I Huset er der Plads til 34 enlige og 11 gifte gamle Søfolk med Hustruer. De ugifte boer 2 og 2 eller 4 sammen i gode, rummelige Værelser; i hver Etage findes Køkken og Toiletrum. Smaaalejlighederne for de gifte Beboere er lyse og hyggelige; med deres individuelle Udsmykning, Familieportræter, Billeder af Skibe, som Beboeren har faret med, og et og andet smukt og solidt gammelt Møbel giver de ofte en karakteristisk Afspejling af hans Ungdoms og Manddoms Liv. Man er i det Hele ikke kommen mange Skridt indenfor »Bombebøssen«s Vægge, førend man er paa det Rene med, at man befinder sig i en Sømandsrede. Beboerne er komne mangensteds fra, deres Liv har formet sig forskelligt — her mødes Skipperen fra det stolte Fuldskip, Langvejstraderen, med Tømmermanden fra Skonnerten, som sjælden kom udenfor Smaafarten. Fælles for dem alle er, at her er de komne i Havn, har fundet Ankerbund, saa at de, som Sølling skrev i sit Brev til Offentligheden, »paa Sømandsvis kunne fordrive Tiden med at skibsmånde og andet nyttigt Arbejde ved en god Passiarung om fordums Søture«.

Det tør nok siges, at »Passiarungen« stadig gaar godt; med Skibsmandingen har det ikke saa megen Art mere, det er som sagt en Kunst, der er ved at gaa ud af Kurs, omend der — f. Eks. paa den kgl. grønlandske Handels Skibe — endnu kan være Brug for en god Plat-

ning og en sirlig Splejsning eller en fin tyrkisk Knob. Men de gamle Beboere kan endda finde Beskæftigelse ved Vagthold paa oplagte Skibe eller anden rolig Gærning, som passer for en gammel Gast.

I Ejendommen findes tillige en god Bolig for en Inspektør, der varetager Stiftelsens daglige indre Ledelse og Tilsyn.

Iøvrigt vil et Uddrag af Beretningen om Stiftelsens Virksomhed for det sidste Aar (1918) (se Side 36) give en koncis Fremstilling af, hvorledes »Bombeboessen« opfylder sin Bestemmelse paa fundatsmæssig Maade:

Foruden at yde frit Husrum, Varme og Belysning til gamle brave Koffardifolk — hvoriblandt altsaa nogle gifte med deres Hustruer — har Stiftelsen, som det vil fremgaa af hosstaaende Regnskabsuddrag — støttet sine Beboere paa anden Maade, takket være særlige Midler. Den har ogsaa været i Stand til at træde hjælpende til for andre trængende af den danske Sømandsstand og deres Efterladte, saavel i som udenfor Hovedstaden. Alle Beboerne fik fra Aarets Begyndelse til Udgangen af Juni Maaned og fra Midten af November Aaret ud Middagsmad, fremskaffet først fra Kokkeskibet ved Børsen, senere fra Kommunens Folkekøkkener, hvorfra Middagsmaden fremdeles erholdes. I en Del af Aaret fik de endvidere frit Morgen- og Aften the med Brød. Særlig trængende forplejes hele Aaret. Hjælp til Beklædning er givet til dem, der har haft det nødt, og nogle, navnlig de gamle enlige Søfolk, har haft fri Vadsk.

I Henhold til særlige Legatbestemmelser uddeles mindre Pengegaver til Beboerne, bl. a. faar hver af disse et lille Pengebeløb til et Besøg i Tivoli, hvis Bestyrelse velvillig giver fri Adgang. Julehøjtiden fejres hvert Aar ved et Ekstramaaltid, og alle Stiftelsens Beboere faar desuden ved denne Lejlighed Smaagaver, først og fremmest Tobak til de gamle Gutter.

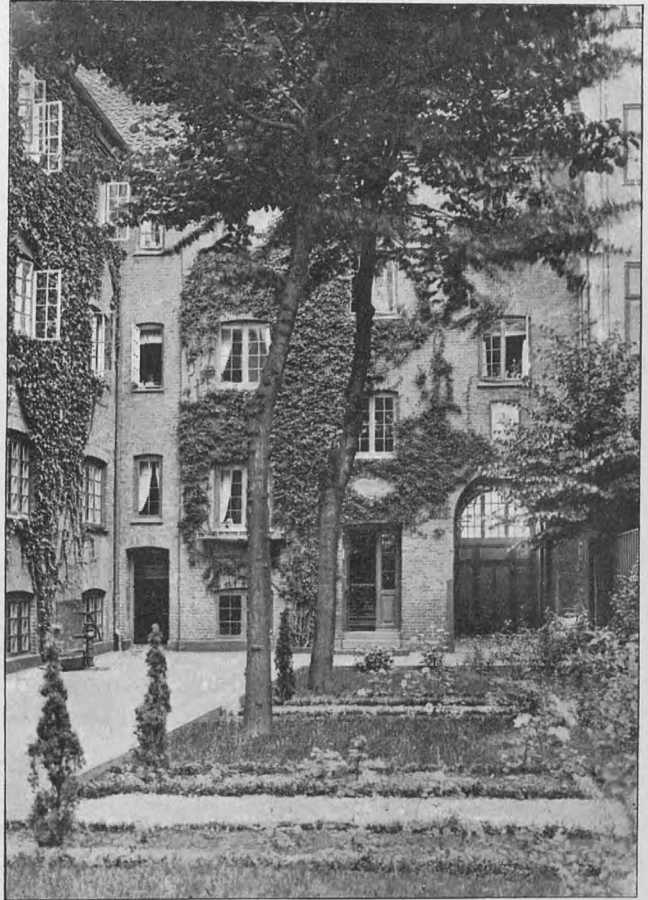
Stiftelsens Læge tilser Beboerne i Sygdomstilfælde. I alvorligere Tilfælde indlægges de Syge paa Hospital eller i Plejehjem; om fornødent afholder »Bombeboessen« Udgifterne herved, ligesom den dækker Be-

gravelses-Udgifterne. Andenpræsten ved Vor Frelzers Kirke afholder jævnlig Gudstjeneste i Stiftelsen og Altergang for Beboerne.

I 1918 fik Stiftelsen ved Køb fra Naboejendommen sit Gaardsrum betydelig udvidet, hvorved det blev muliggjort at anlægge det venlige lille Haveanlæg.

I det Hele kan det siges, at »Bombebøs-sen« opfylder alle rimelige Krav i sanitær og bolig-mæssig Henseende. Det er et godt, velindrettet Hus, der ikke, som der stod paa Peter Norden Søllings Bombe, løber Fare for at »kapseises«. En stout og støt Gaard, som dens Økonomi og finansielle Status er vel funderet. Men dette udelukker ikke, at den jo har et og andet paa sin Ønskeseddel nu til Fødselsdagen; saaledes gaar Direktionens Forhaabninger bl. a. ud paa, at det efterhaanden skulde blive muligt ved Udvidelser at afløse Fællesværelserne med Enkeltværelser, i Overensstemmelse med Nutidens hygiejniske og æstetiske Krav.

Som det fremgaar af Regnskabet for sidste afsluttede Regnskabsaar,

Overgade o. Vandet Nr. 48, set fra Gaarden.

1918, der gengives i dette Skrift, er Udgifterne til Bispising for den aller væsentligste Del dækkede af de Bøder, som ifølge Sølovens § 105 og Bekendtgørelse af 17. December 1892 tilfalder »Bombebøssen«.

Søloven er nu under Revision; forhaabentlig vil der ikke ved denne Revision indtræde nogen Ændring i Anvendelsen af disse Bøder, en Indtægt, der er nødvendig for Stiftelsens Drift, og som den da utvivlsomt ogsaa har retmæssigt Krav paa fremdeles at erholde ubeskaaret. Det i Sølovens § 105 brugte Udtryk, at Bøderne skal tillægges en i Søfartens eller de Søfarendes Interesse indstiftet Indretning, er stedse bleven fortolket saaledes, at kun een i Tolddistriktet bestaaende Institution af den nævnte Beskaffenhed kan nyde godt af Bøderne efter § 105. Og formentlig vil da disse ogsaa saaledes bedre kunne virke til Nytte for den gamle Sømænd, end ved at udstykkes i mindre Portioner til forskellige Øjemed — hvilket da iøvrigt heller ikke vilde være i Overensstemmelse med Lovens Ord og Tanke.

— — —

Ved Afslutningen af det første Sekel af sin Tilværelse, ved Rundingen af Hundredaars-Fødselsdagens Pynt kan »Bombebøssen« nu med Tilfredshed — og med den største Taknemlighed mod alle, der har staaet den bi med Raad og Daad og gode Gaver — se tilbage over den svundne Tid. Kølvandsfuren er lige nok, der har ikke været ret megen Giren fra den af Peter Norden Sølling angivne Kurs.

— — —

Det hedder i en af Drachmanns Sange fra Havet:

De største Skibe, der sejler paa Vandet, de strander engang omsider,
hvad enten Revets takkede Sav eller Værftets Økser dem bider

Ja, enhver Sejlads faar Ende. Men de gamle Sømænd, der har »lagt op« i »Bombebøssen«, er ikke — selv om Livets Dravater ikke er gaaet sporløst hen over dem — skyllede hjælpeløst op paa en ublid Kyst. De har fundet en tryk Nødhavn, en Havn bygget op med sikker og praktisk Haand og paa Grundlag af Kendskab til Sømænds Skik og Sømænds Tarv. Saaledes som den Sømænd, der grundlagde Stiftelsen,

havde angivet Linjerne for Virksomheden med sikkert Blik, ledet af Erfaring og Snille, af Kærlighed til Søen og dens Folk og ud fra sit rige og varmtfølende Hjertes Indskydelse.

Paa Peter Norden Søllings Gravsten paa Holmens Kirkegaard gives ham dette Eftermæle:

I Ord og Daad en Hædersmand
En ægte Gran fra Norges Fjælde
Hans Snille og en lys Forstand
Hjalp Helten Livets Sorger fælde
Hans Lodsbaad redded Liv og Gods
Hans *Bombøbøsse* stolt sig hæver
Han gik fra den og Norges Lods
Hans Støv har Ro, hans Minde lever.

Indtægt

Måned	Dato	1825	Riml. Sølvs. Sgr.	Riml. Sølvs. Sgr.	Riml. Sølvs. Sgr.
		Transport	655. 39		
Oktober	5.	Modtagelse af Børnehøjskassen Børgers og Dødsretter, for Børne- og Dødsretter	250. --		
	11.	Modtagelse af Børnehøjskassen Børgers og Dødsretter, for Børne- og Dødsretter	650. --		
Sum			1555. 39		

Læs an Lægen med den 1ste
 af den 1ste. Marts 1825
 J. S. Sørensen

Slutningssiden af »Bombe-

Udgiort

Måned	Dato	1825	Riml. Sølvs. Sgr.	Riml. Sølvs. Sgr.	Riml. Sølvs. Sgr.	Riml. Sølvs. Sgr.
		Transport	119. 36			
Oktober	11.	Rentegjælden af Jægersø	45. 92			
	11.	Rentegjælden af Jægersø	41. 48			
	11.	Rentegjælden af Jægersø	199. 51			
	11.	Rentegjælden af Jægersø	38. 86			
	14.	Rentegjælden af Jægersø	360. 24			
	21.	Rentegjælden af Jægersø	2. --			
	28.	Rentegjælden af Jægersø	18. 99			
	31.	Rentegjælden af Jægersø	2. 16			
November	3.	Rentegjælden af Jægersø	2. 58			
	14.	Rentegjælden af Jægersø	244. 4			
	14.	Rentegjælden af Jægersø	2. 32			
	23.	Rentegjælden af Jægersø	2. 84			
	25.	Rentegjælden af Jægersø	13. 26			
	27.	Rentegjælden af Jægersø	2. 80			
Decbr.	18.	Rentegjælden af Jægersø	2. 64			
	19.	Rentegjælden af Jægersø	2. 48			
	31.	Rentegjælden af Jægersø	15. 8			
	31.	Rentegjælden af Jægersø	4. 56			
	31.	Rentegjælden af Jægersø	4. --			
Sum			1467. 79			
Sum			1555. 49			

J. S. Sørensen
 H. Sørensen
 H. Sørensen

bøssen«s Regnskab for 1825.

S t a t u s .

1. Gaarden Nr. 167 paa Hjørnet af Dybensgade og Egvalbergaden, der, efter Kjøbesummen for samme, med Tillæg af den senere indløste Bankhestelse, an- sættes til Værdie	rede Sølv	13,000	Rdd.
2. Inventarium af Senge, Sengeklæder, Borde m. m.	---	1000	---
3. Hofraad Meyers Legat, Kongelige Obligationer à 4 pC.	Sølv	2500	---
4. Den af Pastor Walthers og Hustrues legerede Deposito- casse-Obligation, à 4 pC.	—	500	—
5. En Kongelig Obligation, à 4 pC.	—	293	— 39½ p.
6. Den af det oeconomiske Velfærds-Selskab skjenkede Capital i Kongel. Obligationer, à 4 pC., til Beløb	—	6225	—
7. En Obligation af Laanet i London, à 5 pC.			
Bcomf. 1400.			

Ialt Bcomf. 1400. r. S. og Sølv 23518 Rdd. 39½ p.

Directionen for Bombebøffen i Kjøbenhavn, den 22de Januari 1825.

Sølling.	Langberg.	Lütken.	Schack.	L. Larsen.
Dunghfelt.	Palme.	Kaueberg.	Arboe.	J. C. Møller.

Aktiv-Portegnelse

den 31. December 1918.

Fortegnelse over de Aktiver, der tilhører Stiftelsen eller kommer til at tilhøre
Stiftelsen efter de nulevende Legatnyderes Død.

I. Ejendommen Matr.-Nr. 440 Christianshavns Kvarter, Overgaden o. V. 48 (Assurance Kr. 144,200. Grunden Kr. 28,650)	91,000.00
II. Stiftelsens Inventarium	8,000.00
III. Obligationer: Kr. Ø.	
5 Stk. Bankhæftelses Obligationer à 4 ⁰ / ₁₀	10,045.59
2 Stk. Prioritetsobligationer à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	112,000.00
	122,045.59
IV. Nationalbankaktier	6,600.00
V. Statsobligationer à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	4,400.00
VI. Statsgældsbeviser à 5 ⁰ / ₁₀	14,500.00
VII. Obligationer: Kr. Ø.	
a. Kreditkassen for Husejere i København à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	77,100.00
— — — — — à 4 ⁰ / ₁₀	2,000.00
b. Kreditforeningen for Grundejere i København à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	1,100.00
— — — — — à 4 ⁰ / ₁₀	22,400.00
c. Østifternes Kreditkasse à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	16,300.00
d. Østifternes Kreditforening à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	5,000.00
— — — — — à 4 ⁰ / ₁₀	33,000.00
— — — — — à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	26,200.00
e. Jydske Landejendomsbesiddere à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	6,400.00
— — — — — à 4 ⁰ / ₁₀	8,000.00
— — — — — à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	15,800.00
f. Vest- og sønderjydske Kreditforening à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	28,300.00
g. Landmandsbanks Hypothek Obligationer à 4 ⁰ / ₁₀	2,000.00
h. Københavns Hypothekforening à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	2,000.00
	245,600.00
VIII. Overformynderiet, Renter af: Kr. Ø.	
a. Prokurator Garps Legat	28,750.77
b. Hofraad Joseph Hambroes Legat	32,152.50
— — — — — kontant	2,229.88
c. Læge Emil Hennings og Hustrus Legat.	2,500.00
	65,633.15
IX. Magistraten og Mosaisk Troessamfund:	
a. Ellen Marie Møllers og Ane Christine Nielsens Legat Kr. 4,000, aarlig Kr. 136.	
b. Theodor Lorentzen og Hustrus Legat, aarlig Kr. 150.	
c. Justitsraad Eibeschutz' Legat, aarlig Kr. 200.	
X. Under Invalideforsørgelsen henstaar:	
En Anonyms Legat Kr. 200.	
	557,778.74

J. N. SØLLING.	C. JESSEN.	JOHAN HANSEN.
P. E. GLAHN.	WILLIAM HEERING.	J. WINTHER.
J. MØLLER.	E. ANDERSEN.	J. CHR. SCHOU.

Regnskab for Aaret 1918

for

Sømandsstiftelsen „Bombebøssen“.

INDTÆGTER.	Kr. Ø.	UDGIFTER.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Kassebeholdning fra 1917	7,630.00	Ejendommen Matr.-Nr. 440, Christianshavns Kvarter:		
Rente og Udbytte af Ak- tiver:	Kr. Ø.	Skatter, Assurance, Skor- stensfejning m. m.	572.54	
Af Stats- og offentlige Kas- sers Obligationer.	10,365.50	Reparation af Ejendom- men.	1,067.00	1,639.54
» Bankhæftelser og Prio- ritets-Obligationer	5,441.84	Køb af Grundareal		4,984.00
» Kapitaler i Overfor- mynderiet	1,324.12	Stiftelsen:	Kr. Ø.	
» Kassebeholdningen.	308.30	Inventar	587.71	
» Legater under Magistra- ten.	286.00	Renholdelse.	776.00	1,363.71
» Legater under Mosaisk Troessamfund.	200.00	Lønninger:	Kr. Ø.	
» Nationalbankaktier.	528.00	Inspektøren	2,300.00	
	18,453.76	Portneren og Fyrbøderen	360.00	2,660.00
Gaver og Mulkter:	Kr. Ø.	Administration		1,116.57
Fhv. Boghandler, cand. phil.		Brændsel		3,887.24
Jens Holms Legat	2,000.00	Belysning.		198.40
Dampskibsselskabet		Beboerne:	Kr. Ø.	
» Dannebrog«.	300.00	Middagsmad.	9,646.45	
Diverse Gaver.	10,105.00	Morgen- og Aften - The med Brød.	3,106.80	
» Bombebøssen« paa Møn- stringskontoret	11.23	Vask af Tøj	904.22	
Mulkter ifølge Søloven	11,296.64	Sygepleje.	520.74	
	23,712.87	Begravelsesomkostninger	5.00	
Bolværkspenge (af Stiftelsens Bol- værk)	147.39	Beklædning (Kriegers og Krøyers Legat).	554.85	
Refusioner	1,460.00	Kontante Gaver (i Hen- hold til Legater).	745.50	15,483.56
Tilskud fra Legater til Be- spisning etc.:	Kr. Ø.	Understøttelser (til Personer udenfor Stiftelsen):	Kr. Ø.	
Fra Kriegers Legat til Klæ- der	100.00	Huslejhjælp til Enker.	882.00	
Fra Johan Serdin Hansens Legat.	251.77	Inspektør Fænøes Enke.	200.00	
Fra Kancelliraad E. Asch- lund og Hustrus Legat.	402.97	Inspektør Bartrams Enke	200.00	1,282.00
Fra Det Cold Bruunske Legat	1,166.67	Gravsteders Vedligeholdelse.		31.00
	1,921.41	Forskelligt		80.25
Udtrukne Obligationer	4,000.00	Aktiv-Forøgelse.		15,686.16
	57,325.43	William Rentzmann og Hustrus Pe- trine Rentzmanns Legat.	160.00	
		Kassebeholdning overført til 1919	8,753.00	8,753.00
				57,325.43

København, den 31. December 1918.

WILLIAM HEERING.

BOMBEBØSSEN*)

grundlagtes 1819, ved ædle Medborgeres Bistand, af
Commandeur Peter Norden Sølling, Ridder.

Paa 25de Aarsdagen siden Oprettelsen vil den, ved dette Minde bevidne for Efterslægten og med taknemlig Erindring erkjende, at denne Stiftelse, som har skjænket mange gamle Sømænd et Tilflugtssted er bleven fremmet og bestaaer ved milde Gaver af mangfoldige i Regnskaberne nærmere nævnte Velgjørere i Rigets forskjellige Lande, ved aarlige Bidrag af Kjøbenhavns Søfarende, Marinen og Flere, samt ved testamentariske Gaver:

- 1823 af Hofraad D. A. Meyer.
— » Pastor Walther og Hustrue.
1824 » Fisker Peter Jensen.
1826 » Hofraad Gerson.
— til Minde om Jessen.
1830 til Minde om Jensine Joh. Algreen-Ussing.
1831 » Gen. Krigs Commissair Winther og Hustrue.
— til Minde om Lorentz Petersen.
1834 til Minde om $19/8$ og $27/12$.
— » Etatsraad Schow.
1835 » Niels Bolwy.
— » Justitsraad Porth.
1836 » Factor Kierulff.
— » Proc. Gregersens Enke.
— » Dr. Strøm.
1839 » Enken A. M. Ebert.
— » Procurator C. F. Garp.
1842 » Klædehandler C. Christensen.
1843 » Matros Anders Olsen.
Gud skjænke denne gavnlige Stiftelse ogsaa i Fremtiden Medborgeres Deeltagelse og Understøttelse!
Kjøbenhavn i September 1844.
1846 » Kjøbmand Gerson Levy.
— » Madame Cathrine Ralff f. Jørgensen.
— » Stabslæge Winckler.

- 1847 af Captn. og Transportforvalter Torben Lange.
— » Skibscaptn. F. R. Warming.
1849 » Hofraad og Grosserer Joseph Hambroe.
1851 » Postbud Hans Hansen.
1852 » Bagermester Terkel Sivertsen.
1853 » Major Holst.
1854 » Silke- og Klædehandler Jens Hansen Lund.
1855 » Kammerherre Oberst Hartvig Benzon.
1857 » Justitsraad S. A. Eibeschutz og Hustru Rose f. Wallich.
— » Madame Lovise Scheuter født Schou.
1859 » Justitsraad H. Callisen.
— » Juveleer M. M. Henriques.
1860 » Madame A. C. Stoll født Skriver.
— » Viceadmiral H. D. Brinck-Seidelin.
1862 » Justitsraad og Assessor Jess Fæster.
1863 » Bogholder A. Oberkampff.
— » Jomfruerne A. & A. B. Zimmer.
1866 » Frøken Emilie Henriette Mørk.
— » Godsejer Ferdinand Victor Rottbøll.
— » Godsejer Etatsraad Wolff og Hustru.
1867 » Grosserer L. H. Wagner og Hustru født Starup.

*) Afskrift af »Legat-Tavlen«, ophængt i Stiftelsens Port (Overgade o. V. Nr. 48).

- 1867 af Kammerherre Godsejer Christian Rönnenkamp og Hustru Jessy Caroline født Howden.
- 1868 » Kjøbmand Joh. Lov.
— » Kjøbmand Magnus Marcus Levy.
- 1869 » Enkemadam Maren Kirstine Hundevadt født Føreys.
- 1870 » Fru Lovisa Augusta Bloch.
- 1874 » Fru Edle Mathilde Kofoed født Grib.
— » Enkefrue Henriette Marie Andersen.
- 1876 » Sømand Johannes Constantin Mickelsen.
- 1877 » Fru Helene v. Helsdingen.
- 1886 » Particulier S. Christiansen.
— » Roersbetjent A. C. S. Schiemann.
- 1889 » fhv. Urtekræmmer Tærge Frederik Hillebrandt.
- 1890 » fhv. Skibscapt. og Administrator August Schade.
— » Generalkonsul C. M. Malm i Aabo.
— » fhv. Skibscapt. Johs. Jürgensen.
— » Enkefrue Ulrikke Dorothea Rosen.
— » Enkefrue Johanne Frederikke Emillie Petersen født Holm.
- 1895 » Kaptain P. F. Verver og Hustru.
— » Skibsfører Didrik Anton Lund.
— » Koffardikaptain Hans Krøier og Hustru.
- 1896 » Grosserer Johan Henrik Forbæch.
— » Grosserer Niels Ole Svend Aarestrup og Hustru Petrine Kirstine født Børgesen.
- 1897 » Peter F. Heering jun.
— » Ellen Marie Møller og Ane Christine Nielsen.
- 1898 » J. S. Breslau og Hustru.
- 1900 » Telegrafist Frantz William Jensen.
- 1901 » Admiral Johan Wilhelm Cornelius Krieger og Hustru Anna Sophie.
- 1901 af Læge Emil Hennings og Hustru Louise Augusta Hennings født Christensen.
- 1904 » Dr. med. Christensen.
— » Kommandør H. P. Thomsens Legat stiftet af Frøken Hedvig Elisabeth Thomsen.
- 1908 » fhv. Skibsfører, Inspektør i »Bombøbøssen« M. F. Bartram og Hustrus Legat.
— » Theodor Lorenzen og Hustru Emma født Brusich's Legat.
— » fhv. Skibsfører Christoffer Christian Ernst Schmiegelow og Hustrus Legat.
- 1909 » Direktør William Rentzmann og Hustru Petrine født Borgens Legat.
- 1910 » Johan Sardin Hansens Legat.
— » Skipper H. P. Gammelgaard og Hustrus Legat.
- 1912 » Kancelliraad E. Aschlund og Hustrus Legat.
— » Grosserer J. H. Forbæch og Hustrus Legat.
— » Exam.jur. Bogholder L. M. Christian Rulffs Legat oprettet af hans Søster Frk. Cathrine Dorthea Rulff til Fordel for »Bombøbøssen« i Kjøbenhavn.
- 1914 » Generalkonsul Moritz Salomonsen og Hustrus Legat.
— » Kommandør Frederik Irmingers Legat.
- 1915 » Coffardikaptain J. L. Ginges Mindelegat.
- 1918 » Emmerich Müllers Legat.
— » Det Cold-Bruunske Legat.
— » Letmatros Orla Christensens Mindelegat.
— » fhv. Boghandler cand. phil. Jens Holms Legat.

Passiaring i Grønnegaarden.

KØBENHAVNS
KOMMUNEBIBLIOTEKER
HOVEDBIBLIOTEKET